

लोक सेवा आयोग
नेपाल कृषि सेवा, प्लान्ट प्रोटेक्सन, एग्रोनोमी, हर्टिकल्चर, फिसरिज, एगू. एक्सटेन्सन, स्वायल साइन्स,
एगू. इको.एण्ड मार्केटिङ्ग, भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह,
राजपत्र अनंकित द्वितीय श्रेणी, नायव प्राविधिक सहायक वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक
परीक्षाको पाठ्यक्रम
परीक्षा योजना (Examination Scheme)

१. यस पाठ्यक्रमलाई दुई भागमा विभाजन गरिएको छ ।

भाग	परीक्षा	विषय	अङ्क भार	प्रश्न संख्या	समय	परीक्षा प्रणाली	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क
१	लिखित	खण्ड (क) सामान्य विषय (सबै समूहका लागि अनिवार्य)	५०	२५	४५ मिनेट	वस्तुगत बहुउत्तर	१००	४०
		(खण्ड ख) समूह सम्बन्धी विषय (प्रत्येक समूहका लागि छुट्टाछुट्टै)	५०	२५				
२	अन्तर्वार्ता						२०	

२. पाठ्यक्रमको कुनै खण्डमा एकाइ र प्रश्न संख्या छुट्याइएकोमा सोही वमोजिम र यसरी नछुट्याएकोमा यथासम्भव सबै एकाइबाट प्रश्नहरू सोधिनेछन् ।
३. लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनसक्नेछ ।
४. वस्तुगत बहुउत्तर (Multiple Choice) प्रश्नहरूको उत्तर सही दिएमा प्रत्येक सही उत्तर बापत २ (दुई) अङ्क प्रदान गरिनेछ भने गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अर्थात् ०.४ अङ्क कट्टा गरिनेछ । तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन ।
५. यस पाठ्यक्रममा जेसुकै लेखिएको भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियमहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ (तीन) महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा रहेको सम्झनु पर्दछ ।
७. लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ ।
८. पाठ्यक्रम लागू मिति - २०५८/९/१७

लोक सेवा आयोग
नेपाल कृषि सेवा, प्लान्ट प्रोटेक्सन, एग्रोनोमी, हर्टिकल्चर, फिसरिज, एगू. एक्सटेन्सन, स्वायल साइन्स,
एगू. इको. एण्ड मार्केटिङ्ग, भेटेरिनरी र लाइभस्टक पोल्ट्री एण्ड डेरी डेभलपमेण्ट समूह,
राजपत्र अनर्कित द्वितीय श्रेणी, नायव प्राविधिक सहायक वा सो सरह पदको खुला प्रतियोगितात्मक
परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड (क) सामान्य विषय (सबै समूहका लागि अनिवार्य)

प्रश्नसंख्या :- २५

अङ्क :- ५०

१. नेपालको अर्थतन्त्रमा कृषिक्षेत्रको महत्व ।
२. नेपालको भौगोलिक विविधता सुहाउँदो अन्नबाली, औद्योगिकबाली, फलफूल, तरकारी, पशुपंक्षी तथा मत्स्य विकास कार्यक्रम ।
३. कृषि विभाग/पशु सेवा विभागको वर्तमान संगठनात्मक संरचना ।
४. कृषि विकास कार्यक्रममा संलग्न विभिन्न निकायहरूको योगदान ।
५. जिल्ला र सेवाकेन्द्र/उपकेन्द्र स्तरीय Profile तयार गर्ने तरिका र यसको महत्व ।
६. आधुनिक कृषि प्रविधि प्रयोगबाट वातावरणमा पर्ने प्रभाव ।
७. कृषक समूह गठन तथा परिचालन ।
८. कृषि विकासमा महिला कृषकको भूमिका र महिला कृषक विकास कार्यक्रम ।
९. कृषि उपज बढाउन बजारको भूमिका ।
१०. नेपालमा कृषि/पशु विकासका समस्याहरू तथा समाधानको लागि अनुसन्धानको महत्व ।
११. कृषि विकासमा गैरसरकारी, निजी एवं सरकारी निकायहरू बीचको अन्तरसम्बन्ध ।
१२. कृषि/पशु प्रसारमा उपयोग गरिने विभिन्न प्रसार तरिकाहरू र तिनको तुलनात्मक फाइदा र कमजोरीहरू ।
१३. कृषि विकास र विकेन्द्रीकरण ।
१४. कृषि विकास र सहकारीकरण ।

खण्ड (ख)- एग्रोनोमी समूह सम्बन्धी विषय

प्रश्नसंख्या :- २५

अङ्क :- ५०

१. कृषिशास्त्र (एगृकल्चर) तथा बाली विज्ञान (एग्रोनोमी) को अंग्रेजीमा संक्षिप्त परिभाषा ।
२. नेपालमा बाली विज्ञानको अर्थतन्त्रमा महत्व ।
३. नेपालमा लगाइने बालीहरूको परागसेचन प्रणाली तथा बाली प्रयोग (खाद्यान्न, तेलहन आदि) को आधारमा वर्गीकरण ।
४. नेपालको हावापानी अनुसार गत ५ वर्ष अवधिमा सिफारिश गरिएका निम्न लिखित बालीहरूको जात र तिनीहरूको पाक्ने अवधि, सरदर उत्पादन क्षमता र सिफारिश क्षेत्र, बारे जानकारी । बालीहरू :- धान, मकै, गहुँ, जौ, कोदो, उखु, भटमास, मास, मुसुरो, तोरी
५. बीउको परिभाषा, उन्नत बीउका पुस्ताहरूको नाम तथा पुस्ता जनाउने ट्यागको रंग ।
६. असल बीउका गुणहरू । बीउको नमूना संकलन बारे सामान्य जानकारी ।
७. धान, मकै, गहुँ, जौ, कोदो, उखु, भटमास, मास, मुसुरो, तोरी, बालीहरूको उन्नत खेती प्रविधि :
 - (क) बाली लगाउने तथा काट्ने समय ।
 - (ख) खनजोतको परिभाषा, तरिका तथा खनजोतको लागि प्रयोग गरिने औजारहरूको नाम ।
 - (ग) नर्सरी व्याडको व्यवस्था र प्रबन्ध ।
 - (घ) बीउ छर्ने तथा रोप्ने उपायहरू (गहिराइ, दूरी) आदि ।
 - (ङ) माटोको परिभाषा तथा माथि उल्लेखित बालीहरूको लागि उपयुक्त माटोको किसिम ।
 - (च) नेपालमा पाइने रासायनिक मलहरूको नाम तथा तिनीहरूमा पाइने खाद्य तत्वको मात्रा ।
 - (छ) मल प्रयोग गर्ने समय र तरिका ।
 - (ज) माटोको अम्लिय र क्षारियपना सम्बन्धी सामान्य जानकारी ।
 - (झ) सिंचाइको परिभाषा, महत्व तथा माथि उल्लेखित बालीहरूको लागि आवश्यक सिंचाइ संख्या ।
 - (ञ) माथि उल्लेखित बालीहरूमा आउने भारपातको नाम, असर तथा नियन्त्रण गर्ने तरिका ।
 - (ट) माथि उल्लेखित बालीहरूमा लाग्ने प्रमुख रोगहरूको पहिचान तथा रोकथामको उपायहरू ।
 - (ठ) माथि उल्लेखित बालीहरूमा लाग्ने प्रमुख किराहरूको पहिचान तथा रोकथामको उपायहरू ।
 - (द) सञ्चित अनाजमा क्षति पुऱ्याउने रोग, किरा र मुसाहरूको नियन्त्रण विधि ।
८. बाली सम्बन्धी तथ्याङ्क संकलन सम्बन्धी सामान्य जानकारी ।